

Nr 330

av herr Svanström m. fl.

om statligt stöd till hembygdsföreningar för miljövårdsinsatser.

Hembygdsrörelsen är en av våra stora folkrörelser. Hembygdsföreningarna är av varierande slag. Deras arbetsinriktning är också ganska olika. Många har hembygdsgårdar, andra museer av större omfattning. Man samlas till hembygdsgårdar, och studieaktiviteten är numera rätt omfattande. Av naturliga skäl inriktas ofta arbetet på att bevara byggnader, föremål och minnen från gången tid och därmed till våra efterkommande bevara forna tiders kulturarv. Allt flera aktiva hembygdsvänner inriktar sig på att dokumentera i ord och bild vad som är aktuellt i bygden och naturen just i dag. Sådan verksamhet kan säkert öka intresset hos ungdomar att också delta i hembygdsarbetet. Hembygdsrörelsen har också i allt större omfattning kommit att syssla med miljöfrågor. Detta förhållande får ses som ett uttryck för den djupa oro hembygdsvårdarna känner inför hotet mot vår livsmiljö.

Redan från starten för mer än 50 år sedan tog Samfundet för hembygdsvård – hembygdsrörelsens riksorganisation – upp bl. a. landskapsvården på sitt arbetsprogram. I dag är landskapsvården allttjämt lika aktuell, och hotet mot odlingslandskapet tilltar till följd av strukturomvandlingen inom jordbruket, den tilltagande igenbuskningen och igenplanteringen med skog. Slutligen förtjänar det framhållas att hembygdsrörelsen av naturliga skäl ägnat och ägnar stort intresse åt bevarandet av kulturlandskapet och kulturmiljön t. ex. stadskvarter, gravfält, lövängar, naturminnesmärken osv. Landsantikvarierna är ju här ansvariga för att gällande lagar och förordningar efterlevs och bör självklart kunna ge direktiv för aktiva miljövårdsinsatser, såsom buskröjning och slätter omkring fornminne, vård av blomster- och lövängar, anläggande av stigar i strövområden, uppsättande av orienteringsskyltar och sakkunnigt angivande av data. De lokala hembygdsföreningarna har säkert vissa möjligheter att få frivillig hjälp, men självfallet medför ändå verksamheten kostnader för hembygdsföreningarna. Om särskilt statsbidrag på ett eller annat sätt kunde tillföras föreningar, som t. ex. vore villiga att genom avtal förbinda sig att årligen svara för vård och underhåll av kulturmiljöer i samråd med länets landsantikvarie, så skulle detta med betydande säkerhet öka intresset för här ifrågakvarande miljövårdsinsatser.

Vi anser att formerna för tilldelning, distribution och kontroll av statligt bidrag i de här sammanhangen bör utredas. För att avlasta de centrala och regionala statliga organen en del arbete kunde man även överväga att låta Samfundet för hembygdsvård vara den institution som efter samråd med landsantikvarierna skulle svara för fördelningen av bidragen till hembygdsföreningarna.

Naturvårdsverket och riksantikvarieämbetet borde jämte representanter för hembygdsrörelsen lämpligen ingå i utredningen, vilken i övrigt bör vara parlamentariskt sammansatt.

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att frågan om statligt stöd till hembygdsföreningar för aktiva miljövårdsinsatser blir föremål för utredning och förslag.

Stockholm den 23 januari 1974

IVAN SVANSTRÖM (c)

ASTRID KRISTENSSON (m)

ROLF WIRTÉN (fp)